

Linnea2-konsortion yleiskokous

Aika: 5.9.2008 klo 10.00 - 14.00

Paikka: Unioninkatu 34, Helsingin yliopisto, Auditorium VII, 3. krs

Osanottajat: Liite 1

1. Kokouksen avaus

Kokous avattiin klo 10.06.

2. Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Kokous todettiin lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

3. Kokouksen puheenjohtajan valinta

Ari Muhonen valittiin kokouksen puheenjohtajaksi.

4. Asialistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi

Hyväksyttiin asialista kokouksen työjärjestykseksi.

5. Kaukopalvelusovelluksen valinta Linnea2-kirjastoille (Liitteet 2, 3, 4 ja 5)

Kaukopalveluohjelmiston tarjouskilpailussa on mukana kaksi sovellusta: OCLC:n VDX ja Relais Internationalin Relais Enterprise. Ohjelmiston hankintaa varten nimetty työryhmä on yhdessä Linnea-kaukopalvelutyöryhmän kanssa vertailut tarjouksia ja testannut sovelluksia. Työryhmän ehdotus on esitelty liitteessä 2. Ehdotus perustuu tarjouspyynnössä määritellyille valintaperusteille, jotka on esitelty liitteessä 3. Lisätietoja hinnoista on liitteissä 4 ja 5.

Esitys: Annu Jauhiainen esittelee hankintaa valmistelleen työryhmän ehdotuksen perusteluineen. Tehdään päätös valinnasta. Keskustellaan projektin jatkosta ja päätetään aikataulusta.

Keskustelu:

Työryhmän vertailun perusteella ohjelmien toiminnallisuuksissa on vain pieniä eroja, ratkaisevampi ero on hinnassa. Hintavertailu on tehty niin, että kaikki Linnea-kirjastot ovat mukana laskennassa, lukuun ottamatta Arkistolaitosta, jolla ei ole lainausta lainkaan. Laitteiston hankintahinta ja tukimaksu sekä tarvittavien käyttöjärjestelmälisenssien hinnat ovat arvioita.

Laitteistopuolen suunnittelun ja hinnoittelun monimutkaisuus lisäsi työryhmän kiinnostusta hosted-vaihtoehtoon, jossa laitehankintoja ei tarvita. Molemmat kilpailijat toimittivat myös hosted-tarjouksen.

Relais-sovelluksesta on olemassa myös kevyempi open source -versio. Open source voisi olla vaihtoehto esimerkiksi pienemmille kirjastoille tai amk-kirjastoille.

Sovelluksen hankintaa varten nimetty työryhmä ehdottaa, että Linnea-kirjastot valitsevat yhteiseksi kaukopalveluohjelmaksi Relais Internationalin Relais Enterprise-sovelluksen (<http://www.relais-intl.com/relais/home/enterprise.htm>) ja ulkoistavat sen ylläpidon Relais Internationalille.

Todettiin, että nyt on tarkoitus päättää näiden kahden ohjelman välillä eli vielä ei tarvitse päättää, lähteekö mukaan ohjelman hankintaan.

Kysymyksiä:

- Käytiin läpi kaukopalveluohjelman peruseriaatteen. Toimintatapojen yhtenäistäminen sekä asiakastoimisuus ovat tavoitteina. Tarkoitus on, että asiakas jättää itse tilauksen, jolloin henkilökunnan rutiiniluontoiset tehtävät vähenisivät. Myös maksujen hoitamiseen ja laskutukseen ohjelmasta on apua, vaikkakaan kokonaan ei laskutusta voi sovelluksen avulla hoitaa, koska suomalaisten kirjastojen laskutus on niin monimutkainen kuvio. Lisäksi yliopistoilla on käytössä erilaisia laskutusjärjestelmiä, jotka eivät välttämättä ole yhteensopivia tai niissä ei ole tarvittavaa rajapintaa. Laskutus otetaan jatkokeskusteluun.
- Kustannushyötyanalyysia ei ole vielä tehty
- Keskusteltiin lainauspolitiikkojen yhtenäistamisestä sekä kokoelmien avonaisuudesta. UB:n käyttöönoton yhteydessä todettiin, että kirjastot päättävät itse kokoelmiensa lainaamisesta ja maksuista. Kysymys otetaan jatkokeskusteluun.
- Mitä lisäarvoa ohjelma tuottaa UB:hen verrattuna? UB toimii vain Voyager-kirjastoissa. Mikä on UB:n tulevaisuus kun kaukopalveluohjelma on käytössä?
- Tehdään prosessikuvaus kaukopalvelusta sekä uudella että vanhalla tavalla, jotta hyödyt ja työprosessit selventyvät
- Relaisin sovelluksella voi kommunikoida myös sellaisten kirjastojen kanssa, joilla ei ole ko. ohjelmaa – on rajapinta.
- Miten sopimuksesta pääsee irti - huomioidaan sopimusehdoissa
- Henkilötietojen siirtäminen EU:n ulkopuolelle (Relais on kanadalainen firma) on selvitettävä.
- Hinnat perustuvat pääosin FTE-lukuihin. Ehdotettiin hinnoittelun tutkimista vielä, mutta sitä ei kannatettu, koska kyseessä on kuitenkin pienet summat eikä uskottu löytyvän parempaa laskentamallia. Hinnoittelukysymys jatkokeskusteluun.
- Tuleva sopimusmalli voisi olla sellainen, että kirjastot valtuuttavat Kansalliskirjaston tekemään kirjastojen puolesta sopimuksen, kuten kirjastojärjestelmän kohdallakin on tehty.

Annu Jauhiainen esitteli kaukopalveluprojektin jatkoon. Valitun sovelluksen toiminnallinen esittely tullaan järjestämään pian laajemmalle yleisölle. Ohjelman hankintaan osallistuvien kartoituksessa noudatetaan kaksivaiheista menettelyä: ensin kysytään vakavat ilmoittautumiset, sitten sitovat ilmoittautumiset. Sopimus tehtäneen vuodenvaihteen 2008/2009 paikkeilla, todennäköisemmin ensi vuoden puolella. Ohjelman käyttöönotto alkaa vuonna 2009. Myös Linnean ulkopuolisten kirjastojen mukaantulo selvitetään.

Päätös:

Yleiskokous hyväksyi työryhmän ehdotuksen Relais Enterprisen valinnasta. Päätettiin aloittaa sopimusneuvottelut Relais Internationalin kanssa. Asia on julkinen tämän päätöksen jälkeen. Lopulliset hintatiedot toivotaan selvitettäväksi mahdollisimman pian ensi vuoden budjetintekoa varten.

6. Korkeakoulujen yhteisen kirjastojärjestelmäkonsortion valmistelun jatko

AMKIT-konsortio ja Linnea2-konsortio ovat kumpikin yleiskokouksissaan hyväksyneet yhteisen kirjastojärjestelmäkonsortion valmistelut. Päätökset mahdollisesta yhteisestä konsortiosta tehdään konsortioiden jäsenten tasolla (rehtorit, hallintojohtajat) sen jälkeen, kun on olemassa ehdotus päätöksenteko- ja kustannustenjakomalleista. AMKIT-johtoryhmä ja Linnea2-ohjausryhmä pitivät asian tiimoilta yhteisen kokouksen 19.8.2008, jolloin perustettiin kaksi työryhmää. Toinen ryhmä laatii ehdotuksen yhteisen konsortion sopimuksesta, säännöistä ja selvittää konsortion juridista asemaa. Toinen ryhmä laatii ehdotuksen kustannustenjakomallista. Työryhmiin nimettiin edustajia kummastakin konsortiosta sekä Kansalliskirjastosta. Ryhmät käyttävät apunaan asiantuntijoita. Työryhmien raporttien ja ehdotusten on määrä olla valmiina helmikuun loppuun 2009 mennessä. Työtä ohjaa konsortioiden ohjausryhmien yhteinen kokous, joka käsittelee ehdotukset ennen kuin ne menevät yleiskokousten käsittelyyn huhtikuussa 2009.

Esitys: Annu Jauhiainen esittelee työryhmien kokoonpanot ja aikataulut. Annetaan työryhmille evästyksiä ja ohjeita.

Työryhmien kokoonpano:

Sopimus/sääntöryhmä

Jäsenet:

Päivi Kytömäki	Linnea2-konsortio
Kuno Öhrman	Linnea2-konsortio
Pentti Vattulainen	Linnea2-konsortio, yliopistokirjastojen ulkopuolelta
Sirkku Blinnikka	AMKIT-konsortio
Jussi Kärki	AMKIT-konsortio
Annu Jauhiainen	Kansalliskirjasto

Asiantuntijat: Kansalliskirjaston juristi Terhi Manninen, Arene ry:n juristi

Sihteeri: Minttu Hurme, Kansalliskirjasto

Koollekutsujaksi sovittiin Annu Jauhiainen, kokous valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ryhmälle.

Kustannustenjakomalliryhmä

Jäsenet:

Vuokko Palonen	Linnea2-konsortio
Anja Ukkola	Linnea2-konsortio
Marja Hirvikallio	Linnea2-konsortio, yliopistokirjastojen ulkopuolelta
Sinikka Luokkanen	AMKIT-konsortio
Iris Tahvanainen	AMKIT-konsortio
Annu Jauhiainen	Kansalliskirjasto

Asiantuntija: Soile Harjala, TTY

Sihteeri: Tarja Takaranta, AMKIT-konsortio

Koollekutsujaksi sovittiin Vuokko Palonen, kokous valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ryhmälle.

- Ohjausryhmän seuraava kokous sovittiin pidettäväksi tiistaina 2.12. klo 10 - 14, jolloin käsitellään väliraportti.
- 28.2.2009 työryhmien ehdotukset ovat valmiit.
- Huhtikuussa 2009 pidetään molempien konsortioiden yleiskokoukset.
- Yhteinen kirjastojärjestelmäkonsortio voisi toteutua vuoden 2010 alusta.

Keskustelu:

Uusi yliopistolaki tulee ottaa huomioon konsortiotyöryhmissäkin, ja myös tulevat omistuspohjan muutokset kannattaa huomioida sopimuksissa. Konsortion mahdollinen oikeushenkilönä toimiminen on yksi keskeinen selvitettävä asia työryhmälle.

Hinnoittelumalleja on lukemattomia. Yhteinen linjaus on, ettei kukaan halua kustannusten nousevan vaan tarkoitus on toimia yhteiseksi hyväksi. Yhteiset periaatteet pohjautuvat läpinäkyvyydelle ja oikeudenmukaisuudelle. Kaikilla pitää olla yhteiset käsitteet selvillä, kun puhutaan sopimusasioista.

Lisäksi kannattaa pitää yhteys RAKE-hankkeeseen <http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/rake.html>. Konsortiota valmistelevista työryhmistä on mahdollista viedä asioita RAKE-hankkeen työstettäväksi.

7. Linda-yhteistietokannan tulevaisuudennäkymät

Linda-tietokannan sovellus vaihdetaan Voyagerista Alephiin. Uusi Aleph-Linda on määrä avata tammikuussa 2009. Ensi vaiheessa siinä ovat mukana nykyiset Linda-kirjastot. Tavoitteena on laajentaa Lindaa asteittain niin, että lopulta siitä tulisi kansallinen yhteisluettelo. Nykyisten Linda-kirjastojen jälkeen liittyisivät mukaan amk-kirjastot ja sen jälkeen yleiset kirjastot ja erikoiskirjastot. Aikataulut ovat vielä avoimia, samoin kustannukset ja niiden jakaminen ja kattaminen. Kansalliskirjasto on aloittanut keskustelut Ex Libriksen kanssa Aleph-lisenssin laajentamisesta ja sen aiheuttamista kustannuksista sekä laajentamisen vaikutuksista sopimukseen. Syksyn 2008 aikana Kansalliskirjasto valmistelee ehdotuksen Linnea2-konsortiolle Lindan laajentamiseen liittyvistä taloudellisista kysymyksistä.

Esitys: Käydään alustavaa keskustelua Lindan laajentamisesta ja siihen liittyvistä taloudellisista kysymyksistä sekä aikatauluista.

Keskustelu:

Keskusteltiin, pystytäänkö mahdolliseen yhteisluettelon laajentamiseen liittämään Lindan vapaa kansalaiskäyttö. Jos tarkoitus on luoda aito kansallinen yhteisluettelo, johon kaikki tuottavat tietoa, maksullisuuden perusteet muuttuvat. Kehittämisesurssit on kuitenkin turvattava jatkossakin.

Lähtökohta on, ettei uusia kustannuksia tule nykyisille yhteisluettelon jäsenille, nyt selvitetään hintoja mahdollisten uusien jäsenten osalta. Lisenssimaksu tulee kaikille uusille jäsenille, lisäksi lasketaan perustamiskustannukset amk-kirjastoille ja yleisille kirjastoille.

On tutkittava, miten taataan tiedon laatu esim. tutkijoiden tiedonhaussa. Käyttäjänalyysi on kehitystyössä tärkeää: kuka yhteisluetteloä käyttää ja millaisia tarpeita käyttäjillä on.

Yhteisluettelon tavoitteeksi esitettiin sisällönkuvailun parantaminen. Myös datan laadun oltava hyvää, jotta yhteisluettelosta olisi hyötyä. Pohdittiin, halutaanko oikeasti sitoutua datan laadun kohottamiseen, koska on paljon erilaisia intressejä eri kirjastoissa. Karkeimmillaan tulossa olisi vain varastoluettelo, jossa koko Suomen kirjat yhdessä luettelossa. Pohdittiin, hyötyvätkö eri sektorit muiden tekemästä luetteloinnista.

Tiedonhaun kannalta on hyvä, että on olemassa kansallinen yhteisluettelo. Kaukopalvelun ja luetteloinnin kannalta yhteisluettelo on hyvä väline, tiedonhakuun voisi kehittää eriytyneitä tiedonhakumalleja.

Lindasta pitäisi tehdä kustannusanalyysi ja resurssianalyysi, jotta tiedetään kuka mistäkin maksaa. On selvitettävä myös, millaisia vaihtoehtoja Alephissa on tiedonhaun toteuttamiseen.

8. IGeLU2009 Helsingissä 6. - 9.9.2009

Kansalliskirjasto järjestää kansainvälisen Ex Libris -käyttäjryhmän IGeLU- (International Group of Ex Libris Users) kokouksen 6.-9.9.2009. Kokouskulut katetaan pääsylipputuloilla ja sponsorirahoituksella.

Esitys: Keskustellaan Linnea2-konsortion mahdollisesta sponsoroinnista. Linnea2-ohjausryhmä päättää Linnea2-konsortion varojen käytöstä, mutta toivoo yleiskokouksen kannanottoa päätöksen pohjaksi.

Keskustelu:

IGeLU2009-verkkosivut on avattu osoitteessa <http://igelu2009.org/>.

Kongressin rahoitus koostuu kolmesta lähteestä:

1. Ex Libris maksaa osan kuluista
2. Osallistumismaksut
3. Sponsorit

Madridissa 2008 kongressin osallistumismaksu on 160 euroa/hlö, Suomessa osallistumismaksu lienee suurempi. IGeLUn jäsenille on kokoukseen edullisempi osallistumismaksu. Alennuksen voi saada myös ns. early bird -hintana aikaisin ilmoittautuville.

Todettiin Linnea2-konsortion säännölliset vuotuiset tulot ja menot. Linnea2-konsortion vuotuiset tulot ovat noin 14 000 euroa, menopuolelle tulee muutos kun enää ei ole laitteistohankintoja. Voyager-testilisenssin tukimaksu n. 6000 euroa on vuotuinen säännöllinen kulu, eli konsortiolla on 8000 euroa käytettävissä.

Keskusteltiin sponsoroinnista:

Esitettiin erilaisia vaihtoehtoja sponsoroinnin toteutukselle:

- kohdennetaan Helsingin ulkopuolisille kirjastoille tukea IGeLU-matkustuskuluihin.
- sponsoroidaan kokonaiskustannuksia
- konsortion jäsenille halvempi hinta

Osallistumismaksu määräytyy sen mukaan, miten hyvin onnistutaan hankkimaan sponsoreita. Sponsorien haku tapahtumaan on aloitettu. Lisäehdotukset ovat tervetulleita, ideoita voi toimittaa Annu Jauhiaiselle.

Päätös:

Päätettiin myöntää 5000 euron tappiotakuu. Toivottiin kohtuullista osallistumismaksua konsortion jäsenille.

9. Kansalliskirjaston maksullinen systeeminhoitopalvelu

Kansalliskirjasto on käynnistänyt maksullisen systeeminhoitopalvelun kirjastoille, jotka ovat halukkaita ulkoistamaan tietokantansa systeeminhoidon. Pilotteina ovat olleet Arkistolaitoksen kirjastot sekä Maanpuolustuskorkeakoulu. Kansalliskirjastolla on nyt valmiudet laajentaa toimintaa useammalle kirjastolle lisääntyneiden resurssien ja saatujen kokemusten ansiosta.

Esitys: Annu Jauhiainen esittelee Kansalliskirjaston maksullista systeeminhoitopalvelua. (esitys liitteenä)

Keskustelu:

Todettiin, että palvelu kiinnostaa etenkin pieniä kirjastoja.

Pilottiprojekteissa on saatu hyviä kokemuksia. Vastuita ja työnjakoa on selvennetty. Jos palvelu kiinnostaa, Annu Jauhiaiseen kannattaa ottaa yhteyttä.

10. Tiedotusasioita

- Ex Libris -tapaaminen 28.8.2008
 - Saksan toimisto on nykyisin Suomen yhteyspaikka Englannin sijaan. Suomen yhteyshenkilöt Saksassa ovat Ullrich Jüngling ja Enrique Penz. Myös Birgit Thede Aleph-projektista oli mukana tapaamisessa. Tapaamisen teemana olivat Aleph-projekti, rakenteellinen kehittäminen, Ex Libriksen tukirakenne, pitkäaikaissäilytys ja käyttöliittymä.
- Loppuvuonna 2008 tulevat kirjastojärjestelmää koskevat laskut
 - Voyager-tukimaksu on maksettu
 - Palvelimen tukimaksu CSC:lle
 - 1. lasku viikolla 35-36
 - 2. lasku 30.11. mennessä
- Rakenteellisen kehittämisen vaikutukset Voyager-tietokantoihin:
Kansalliskirjasto järjestää keskustelu- ja tiedotustilaisuuden lokakuussa 2008
 - o Tilaisuus on tarkoitettu systeeminhoitajille, Voyager-henkilöille ja johtajille. Yritetään saada Chicagosta Supportista tekninen edustaja mukaan tilaisuuteen.
- Triangeli-päivät Turussa 29.–31.10.2008
 - o Åbo Akademi päävastuussa, ohjelmaan toivottiin myös paikallisia kuulumisia
 - o <http://web.abo.fi/library/triangelpaivat/index.html>
- Poimintaluettelointikokeilu OCLC:n WorldCatista
 - Taustalla projekti, jossa Fennica-tietueita loadataan WorldCatiin. Tavoitteena on saada Lindaan luetteloiville kirjastoille ilmainen poimintaoikeus WorldCatista. Tulossa myös ko. palvelujen esittely, heti kun asia valmistuu.

11. Muut asiat

Ehdotettiin, että Minna Karvonen kutsutaan mukaan seuraavaan kokoukseen taustoittamaan Kansallinen digitaalinen kirjasto –projektia. Tämän vuoden aikana on todennäköisesti tulossa yksi ylimääräinen kokous kaukopalvelupäätöksen vuoksi.

Huhtikuun 2009 yleiskokouksessa on konsortioasioiden käsittely pääasiana.

12. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.06.

Vakuudeksi

Ari Muhonen
puheenjohtaja

Päivi Järvinen
sihteeri